

Створення безпечного освітнього середовища також є необхідною умовою успішної професійної діяльності викладачів [5].

Сучасна соціокультурна ситуація дає нам численні приклади негативного впливу зовнішніх умов становлення особистості людини. Якщо відкриті фізичні насильницькі дії однозначно засуджуються і йде інтенсивний пошук засобів протидії їм, то психологічний вплив тільки стає предметом обговорення як у громадській думці, і у наукових дослідженнях. Особливої актуальності набуває у разі проблема захищеності від психологічного насильства, що виникає в умовах взаємодії учасників освітнього процесу. При цьому важливо усвідомлювати, що психологічний супровід освітнього середовища з метою збереження та зміцнення здоров'я його учасників, створення безпечних умов праці та навчання в освітній установі, захист від усіх форм дискримінації можуть виступати альтернативою агресивному соціальному середовищу, психоемоційному та культурному вакууму, наслідком яких є зростання соціогенних хвороб. Забезпечення психологічної безпеки учасників освітнього середовища виступає при цьому як особливе науково-практичне завдання [3].

У рамках концепції національної безпеки країни психосоціальна безпека вчителів, учнів та їхніх батьків може розглядатися як захищеність їхнього життя, здоров'я, прав і свобод, честі та гідності; психологічна безпека освітнього середовища - як пряме продовження психологічної безпеки особистості вчителів, учнів та їхніх батьків, а також як захист громадського порядку та спокою, духовних цінностей, прав та свобод навчальних закладів та їх нормальної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гонтаровська Н. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості дитини. Київ: Дніпро-VAL, 2010 р. 623 с
2. Духневич В. Створення безпечного освітнього середовища: «Шість кроків до безпеки». *Проблеми політичної психології*, 12(26), 2022 р. С. 266-278. <https://doi.org/10.33120/pop-Vol26-Year2022-105>
3. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі: указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 27.05.2022).
4. Нова українська школа: Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти на період до 2029 року. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 27.05.2022)
5. Цимбалару А. Освітній простір: сутність, структура і механізми створення. *Український педагогічний журнал*, 1, 2016 р. С. 41-50.

РОЛЬ «М'ЯКИХ НАВИЧОК» ДИТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ФОРМУВАННІ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ

Борова В. Є.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Розвиток мовлення дитини дошкільного віку є однією з найскладніших справ у педагогічній теорії і практиці. Рідне слово відіграє надзвичайно потужну пізнавально-розвивальну роль у формуванні життєвого (зокрема, мовленнєвого) досвіду людини, становленні її духовного світу, загальної культури й інтелекту. Розвиток суспільних відносин у період воєнних випробувань, вимагає швидкої адекватної відповіді особистості на виклики сьогодення, вміння вибудувати ефективну комунікацію. Засади окреслених вмінь і навичок закладаються в дошкільному дитинстві. Успішне їх формування неможливе без оволодіння дитиною культурою мовлення, зокрема, звуковою. Звукова культура мовлення – полічинниковий утвір, який охоплює фонетичну правильність мовлення (сприймання та розрізнення фонем на слух, артикуляцію звуків, звуковимову); загальні мовленнєві навички (дихання, дикцію, темп і ритм мовлення, силу голосу, наголос) та орфоепічну правильність мовлення (відповідність унормованій літературній вимові).

Проблему виховання звукової культури мовлення у дітей дошкільного віку досліджували А. Богущ, О. Трифонова, К. Крутій та інші. Важливим аспектом проблеми є педагогічне коригування звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку, оскільки статистичні дані засвідчують той факт, що 25-30 % вихованців закладів дошкільної освіти мають недоліки вимови звуків, виразності мовлення і т. п. Щоб випускник закладу дошкільної освіти оволодів звуковою культурою мовлення, важливо забезпечити своєчасне педагогічне коригування недоліків, які виникають у її засвоєнні. Поняття «педагогічне коригування звукової культури мовлення дітей» ми трактуємо як «цілеспрямований вплив педагога на мовлення дітей з метою виправлення помилок, що зумовлені порушенням артикуляції звуків, звуковимови, мовленнєвого дихання, фонематичного слуху, орфоепічних норм вимови, сили голосу, темпу мовлення та засобів інтонаційної виразності» [1, с. 164]. Важливо його диференціювати від поняття «корекція», яким послуговуються фахівці у галузі логопедії.

Мета статті: з'ясувати роль «м'яких навичок» у процесі педагогічного коригування звукової культури мовлення старших дошкільників.

Поняття «м'які навички» в науці трактується як «комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. Часто «м'які навички» називають універсальними [2]. Аналіз поведінки дітей, що мають недоліки звукової культури мовлення, їх спілкування з ровесниками та дорослими дозволяє умовно поділити їх на три групи. До першої було віднесено вихованців, які байдуже ставилися до недоліків власного мовлення, іноді їх не помічали, не звертали уваги на передражнювання ровесників з приводу мовленнєвих помилок, не виявляли агресії у відповідь. До

другої групи – дітей, які намагалися захиститися від глузувань, «даючи здачу», штовхали ровесника, іноді забирали іграшки, смикали за одяг. До третьої групи були зараховані діти старшого дошкільного віку, які соромилися своєї неправильної вимови, відмовлялися розповідати вірші, в яких зустрічалися «проблемні» звуки, під час святкових ранків, розваг, уникали спільної з іншими дітьми мовленнєвої діяльності. Щоб попередити описані вище прояви негативного ставлення дітей старшого дошкільного віку до ровесників, що мають недоліки звукової культури мовлення, ми звернули увагу на актуалізацію використання «м'яких навичок» у процесі педагогічного коригування помилок звуковимови та інтонаційної виразності мовлення. Уміння взаємодіяти в колективі – одна із основних «м'яких навичок», яка починає формуватися в дошкільному віці. До розуміння дітей потрібно донести інформацію про те, що люди, зокрема і діти, мовлення засвоюють поступово, а тому не варто сміятися з однолітків, які ще навчаються правильно вимовляти звуки чи речення, оволодівають темпом мовлення, іншими засобами інтонаційної виразності.

У процесі виховання звукової культури мовлення дітей дошкільного віку важливо спиратися на таку «м'яку навичку» дітей як гнучкість у діяльності, особливо мовленнєвій. Вона у сучасному динамічному і складному світі є однією із ключових. Педагоги закладів дошкільної освіти мають подбати про розвиток емоційно-чуттєвої сфери дитини, яка є підґрунтям формування окресленої м'якої навички. Вміння «прочитати» емоції однолітка, дорослого за мімікою обличчя, жестами, настроєм сприяє зміні змісту спілкування та більш ретельному добору його засобів. А це сприятиме успішному оволодінню дитиною звуковою культурою мовлення.

Подальші наші наукові розвідки будуть спрямовані на розробку програми використання «м'яких» навичок на кожному етапі педагогічного коригування звукової культури мовлення дітей старшого дошкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борова В. Є. Використання сучасних інформаційних технологій у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* Вип. 37 (4), Том 1 (23): Тематичний випуск «Міжнародні Челпанівські психолого-педагогічні читання». Київ, 2018. С. 164.
2. Soft skills: універсальні навички європейського рівня. [Електронний ресурс]: - Режим доступу 15.04.2021: <https://studway.com.ua/soft-skills/>.

ДИДАКТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В НУШ

Боровець О. В.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти
Рівненського державного гуманітарного університету*